

«ЗЕМЛЮ ПОДІЛИМО. А ЩО ДАЛІ?»

Кажуть, що земельна реформа в Україні виходить на фінішну пряму. Земля поділена на частки (паї), усі, хто на них має право, одержали земельні сертифікати. Павійки вже «розписані» по конкретних полях. Розпочався етап вироблення державних актів на право володіння землею часткою (пасм) поки що без виносу її в натурі. Цю роботу, як заповідають у «верхах», буде завершено до кінця другого півріччя наступного року, хоча беруть сумніви, що за такий короткий проміжок часу можливо це зробити. Є вже й такі, хто державні акти одержав, заплативши за їх виготовлення гроші. Це ті, хто зі своїм земельним пасм вже вийшов з колишніх колективних господарств, обробляють наділи самі або на власний розсуд здають їх в оренду. Процес, як казав Горбачов, безперечно, пішов. Однак, що буде після того, як настане день «Х», тобто день, коли земля перетвориться на товар з усіма витікаючими наслідками, — гадаємо, ніхто ще толком не знає. Питань багато. І просто-го — жодного.

Власний погляд щодо цього складного і комплексного питання попросили висвітлити народного депутата України, члена Комітету Верховної Ради з питань аграрної політики та земельних відносин В.А. ПЛЮТИНСЬКОГО, людину, яка працює на землі вже понад 50 років. Законотворенню, що наша розмова вийшла за межі лише однієї теми...

— Сьогодні навколо земельної питання, у тому числі і у Верховній Раді, точаться багато розмов. Поглядів на проблему багато, часто — діаметрально протилежних. На мою думку, Держкомзем України та і багато народних депутатів людей вносять в оману, намагаючись нав'язати спрощену схему, мовляв, виділення землі в натурі дасть помітний поштовх розвитку сільськогосподарства, а селяни будуть в своєму небі від щастя.

— У Ваших словах, Володимире Антоновичу, відчувається певна іронія. Виходить, Ви проти приватної власності на землю?

— Дехто намагається поченити на мене подібний аргумент, мовляв, Пліутинський «просочений» вчорашнім днем, жалкує за колгоспними часами. Все це дурниця. Я «просочений», насичений лише думкою, щоб наш селянин жив краще, ніж він живе сьогодні, і щоб не допустити деяких безглуздя речей в реформуваних земельних відносинах.

— Що Ви маєте на увазі?
— Недавню слухав по радіо репортаж про перебування начальника Держкомзему України Анатолія Даниленка на Київщині. В одному із сіл він вручав державні акти на землю. Все було обставлено з помпою. Правда, хтось запитав Дани-

ленка, — а ті, хто раніше заплатив за виготовлення актів — плакали їхні гроші? «Ми це питання утрюємося» — сказав поважний п'ять. Добре, звичайно, що на сьогодні з'явилася джерело фінансування цієї роботи (за моїми даними це — американські кошти). Але таких питань, як задала Анатолію Степановичу, з часом виникне дуже багато. Він, до речі, не закликав до негайного виділення земельних часток у натурі. Тут можуть виникнути великі проблеми. І вже сьогодні їх можна прогнозувати.

— Але багатьом селянам зняття існуючого мораторію на продаж землі може бути вигідно?

— Це очевидно. В Україні половина власників земельних паїв пенсіонери. Серед них багато таких, хто не мають спадкоємців. Обробити свій наділ вони не можуть. Їм краще землю продати, а на виручені гроші як-то кажуть, кілька років по-людськи пожити. Та питання не лише в тому хто стане покупцем, а де буде знаходитися відведена в натурі земельна ділянка, ота його клітина в кілька гектарів на великому масиві.

— Багато говориться, що перетворення землі на товар значно поліпшить кредитування сільгоспвиробників, адже земельна ділянка перетвориться на

предмет застави?

— Я спілкувався з багатьма банкірами. Навряд чи вони робитимуть ставку на кредитування власників великих паїв, нехай навіть гектар буде коштувати 5 чи 10 тисяч гривень. Банкіри говорили мені: «Ми краще б кредитували такі крупні господарства, як «Зоря». Земля могла б стати предметом застави. І кредит можна було б оформити на солідну суму — придбати потужну техніку, добрива і так далі, тобто ті речі, через які досягнувся б відчутний ефект від землеробства і розвитку сучасної галузі — тваринництва. Банку отой окремих паїв, кусочек землі не потрібний. А для того, щоб велике поле передати у заставу, треба нотаріально завірена згода кожного орендодавця, земельна частка якого знаходиться на цьому полі. Уявляєте яка це заморочка і чи погодяться всі? Багато хто буде думати про ризик втратити свою землю. А раптом рік неврожайний чи ще якась напасть?

— Але так чи інакше час, коли земля буде ділитися, настане?

— Він вже настає. В «Зорі» є вже за сто людей, які забрали свої земельні паї. Питання з питань — як грамотно поділити землю. Причому, на Черкащині, де я недавно був, простіше. Там поля рівні, чорноземні. А як бути в нас? Багато є площ піщаних, бугристих. Для загальної користі я зробив би так: є поле, скажімо, у 200 гектарів, не слід на ньому забивати сотні кілків. Хочеш вийти з господарства із землі — бери скраю, по порядку. Обмежуйся, якщо хочеш, ку. Обробляй сам або передай в оренду кому хочеш. Та не буде будь-який орендатор від клепта до клепати ходити, які навіть нішініми проектами такого землекористування передбачено 2 відсотки площі на польові дороги. Що це буде за технологія?

Мене той самий Даниленко на засіданні Аграрного комітету переконавав: «Та не нагнітайте обстановку, Володимире Антоновичу! Роздамо акти, повинні всі частки в натурі, а наш селянин, коли треба, своїми наділами поминаються, щоб був для обробки один масив». «Та ніколи вони не поминаються, Анатолію Степановичу!»

Тепер більш вагоміше питання: що означає вилучити свій земельний паї? Зараз — це все одно, що повернутися на 100-150 років назад. Звичайно, такого селянина ми одразу наречемо солідним словом «фермер». Але треба, щоб наші люди знали — з цивілізованим фермерством такий спосіб обробки землі нічого спільного не має. Американський чи канадський фермер — це стільки, а то і тисячі гектарів землі, він має прекрасну технічну озброєність, все, що необхідно для ефективної роботи. Плюс держава дає дотації. У якій розвинутій країні обробляють землю конем? Хоча ці тварини там у великій пошани. Я сам не раз бачив: чіпляє фермер до свого «Мерседесу» спеціальний принцип для коня, кудись його тягне на лоні природи, щоб самому верхи поїздити чи щоб діти поїздили.

— Чи не означає все, про що Ви говорите, що Володимир Антонович Пліутинський проти проведення земельної реформи до кінця?

— Звичайно, ні. Я вже говорив про одиноких сільських пенсіонерів. Люди самі повинні проявити здоровий глузд. А держава добре продумати всі кроки. Ще раз повторюю: земельна реформа — це не механічне вбивання кілків і поява сотень, тисяч меж. І на цьому все. Селянин спокійно годував себе і всіх навколо. Наша українська земля, коли підійти до її використання по-господарськи, здатна зробити своїх трудівників заможними.

Сьогодні, для прикладу, корпорація «Зоря» обробляє 14 тисяч гектарів орендованих земель. Власні, мені ця земля не потрібна. Та і вік у мене такий, коли своє дерево, можна сказати, посадив. Але багато ж цих площ не оброблялися по 8-10 років. Земля ця почала працювати як на колектив, так і на загальнодержавну скрабину. Люди, маючи паї, фактично вперше на них щось реально одержали.

Ніколи я не приховую, що головний сенс свого життя вбачаю в бачанні у тому, щоб люди наші працювали... менше. Менше, але набагато ефективніше.

Зроблю один відступ. Якось Хрущов поїхав в Сполучені Штати, відвідав ряд фермерських господарств, приїхав назад, одержимий ідеєю інтенсивного вирощування кукурудзи і, між іншим, запропонував на Полтавщині... роботу... Політбюро... забрати в колгоспників власних корів, видавати їм взаємні молоко. Дискусія йшла довго. Вирішити спочатку провели експеримент в 50-ти колгоспах. В число таких дев'яти українських «експериментальних» господарств потрапив і колгосп, яким на Одещині керував М.О.Посмітний. Я гостював тоді у нього. Готюлю в колгоспі не було. Посмітний селісь гостей попросив колгоспників (він з ними наперед домовлявся). Виділили, що мій господарі віддали свою корову, причому одержали за неї гроші, а молоко замовляли в силу необхідності. На стовпчик біля паркану ставився жбан, в нього кидався жетон з поміткою — коли і скільки щоб привезли. Хазяйка мовила до мене:

— Ми вважаємо, що це вже комунізм. Я працюю в колгоспі дояркою. Робота не з легких. Але я вже не лечу додому, щоб нагодувати і подіти це й свою. Спасибі Макару, що таке придумав!

Після Хрущова було ще кілька генсів, але люди в тих колгоспах так і не заохотили забирати назад своїх корів.

До чого я веду? Людина повинна мати достойні заробітки на своїй основній роботі, щоб не майже цілодобово гнути спину, світу боже не бачити. З'явиться більше часу для спілкування, культурного дозвілля, більшою стане й взаємозвага. Що в цьому поганого?

— Але Ви, мабуть, погодитесь з тим, що у багатьох селян зараз просто не існує іншого вибору?

— На жаль, це так. Але не слід на цьому заціклюва-

тись, треба думати про завтрашній день. В першу чергу повинна проводитися по відношенню до села нормальна державна політика. І вона не повинна обмежуватися лише видаченням державних актів на землю чи виділенням її в натурі. Вже зараз можна помітити, що одноосібне господарювання очікуваного великого росту виробництва сільгосппродукції не дає. Намирилися й зворотні тенденції. Якщо ми заговорили про корів, то в 2003 році їх поголів'я в приватному секторі знизилось по Україні на 62 тисячі голів. Розповів нам для наочності один випадок, свідком якого я був.

Приїжджаю яюсь на поле в обідню перерву, бачу наші механізатори обступили одного свого товариша і щось там «підколюють» його. Питаю — в чому проблема?

— Так от, продав наш оцей товариш корову, а могорив виставляти не хоче!

Той у відповідь: — І до чого всі ви до мого корови? Розговорились. Механізатор той, виявилось, підраховує, що за виручені гроші він може купувати молоко 8 років. І ніякої заморочки. А пройде 8 років, — віддає він, — тоді побачу, що робитиму. Я ж працюватиму, буду заробляти...

Може кожен мене по-всякому переконавати, але людина все-таки формується в колективі. Хоча приватну ініціативу відкидати не слід. Скажу більше, вона потрібна. Тільки, як упрягся в цю справу, то утримувати в одну-дві, а 50-100 корів, щоб їх виручили гроші, це величезні п'єзміські чини. І хороші п'єзміські чини у них були і налагоджена ветеринарна система працювала. Ось тоді це буде по-цивілізованому, по-європейськи. Та справі цій, як і будь-якому серйозному заняттю, потрібно вчитися. Яюсь міністр освіти Василь Кремень на відкритті Любомирського ліцею сказав, що в Україні зараз студентів втричі більше, ніж за радянських часів. Я бачив багато таких студентів в столичних підземних переходах. Чимось там з рук торгують. Та погодьтесь, це величезне одноосібнику агроном не потрібний, як і зоотехнік. Це ветлікар куди не йшов. Тому я залишаюся прихильником великих орендних господарств. Тут мають бути і сівозміни, і техніка на рівні, досвідчені кадри і т.д. Одноосібникам треба скинутися зараз, може, чоловік 30-40, щоб на всіх купити трактор. І чи зможуть вони із-за нього помиритися, коли куплять? Та ніколи!

— В нашій розмові тема тваринництва час від часу сливається. Хотілося б перенести її на площину корпорації «Зоря».

— У мене на сьогодні одне з головних питань — пошук коштів для переоснащення нашого тваринництва. Коли будувалися наші комплекси, ферми — то був один час. Зараз часи змінилися, на наш український ринок вже приходять новітні технології — з безприв'язним утриманням корів, доїльними автоматизованими знаями, сучасним комп'ютерним обладнанням. Я вже давно виношую ідею оголосити нашим коровам «амністію», відв'язати їх, переробити

технологію годівлі по принципу корового столу і чим значно полегшити роботу тваринників. Для цього потрібні нові приміщення, значні капкладення.

Я маю нагоду бачити роботу доїльних залів і за кордоном, і в кількох господарствах України. Це ж чудо! Мухи жодної не побачити. Доярка практично корови не бачить. Під'їждала швидко доїльну апаратуру і все робить автоматика. Практично ніяких неприємних запахів. Стерильна чистота. В сусідньому блоці — пральні машини, сушиarki. На таку ферму і молодь із задоволенням піде, бо і заробити високої. Заради цього хочеться працювати.

— Що стосується молоді. Вас не хвилює питання, що все менше приходиться її у сільське господарство?

— Це питання надзвичайно актуальне. Зараз тенденція така в державі, що на одну доярку скоро буде припадати 10 юрестів. Питання багатогранне — від соціальної політики до ефективного взаємодії з навчальними закладами. Але я вам скажу, що і цього не достатньо. Ми, ті хто зараз працює в сільському господарстві, повинні як би збоку подивитися самі на себе. Я ще змолоду дав ключ — у нашого механізатора має бути два спеціалі: одна безсередньо для роботи на тракторі чи комбайні, друга — щоб в ній приходив і йшов з роботи. Потрібно внаштувати душеві кабіни. Відпрацював, прийняв душ, передягнувся в чисту одежу і пішов додому. А коли син чи онук початок, що тато чи дід прийшов з роботи, то йде додому, шов з роботи у піску і мазуті, неодмінно подумав: «О має роботу! Та я на таку, коли вирости, ніколи не піду!». А ще як батечко зав'язав додому надіпнуту — отут вже повний простір для внутрішнього обурення. Про які трудові династії можна в такому разі вести мову?

Звичайно, велику роль відіграють і заробітки. Сьогодні середня зарплата по корпорації — 300 гривень. На кінець 2008 року вона має збільшитися щонайменше у 2 рази. На це я напружуватиму свої зусилля.

— Нашу розмову ми розпочали із земельного питання, давайте нім її і завершимо.

— До мене недавно заходив один місцевий фермер (до речі, за останні 5 років їх кількість зменшилась в Україні на 20 тисяч). Хоче взяти в оренду земельні частки. Каже — треба йому в одному масиві, поруч ділянку з ділянкою. І такі не всі. Є й на «відшиб», згідно плану розподілу земельних часток. «Що мені робити?» — питає. А я кажу: «Напиши листа у Верховну Раду, у його там розповсюджу. Нехай почують твій голос, а то думають, що Пліутинський проти реформи, мовляв, «колгоспник» бувалий... Я сказав тому фермеру, що всіляко буду йому допомагати. Людина має хист до землі, любить свою справу, хоче на добром рівні її вести. Нехай працює! Ми навіть з ним повинні змагатися хто вищий виростить врожай...»

— Дякую за розмову.

Розмовляв
Віктор ПАРФЕНЮК.